

Софија Грандаковска
Осмиот ден

Sofija Grandakovska
The Eighth Day

Осмиот ден - Софија Грандаковска

Издавач: Икона

Бул. Партизански Одреди, бр. 9
1000 Скопје, Република Македонија
www.icon.com.mk

Издавачки права: Икона

Сите права се заштитени.
Година на издавање: 2005

Рецензенти: академик Катица Кулавова

д-р Славица Србиновска

Превод на англиски јазик: Дејан Георгиевски

Лектура на англиски јазик: Дијана Комленац

Дизајн и ликовно-графичко обликување: AMBON Комуникации

The Eighth Day - Sofija Grandakovska

Published by: Ikona

Bld. Partizanski odredi, 9
1000 Skopje, Republic of Macedonia
www.icon.com.mk

Copyright Ikona

All rights reserved.
2005

Reviewers: Professor Katica Kulavkova, Ph.D.,
Member of Macedonian Academy of Sciences and Arts
Professor Slavica Srbinska, Ph.D.

Translation from Macedonian by: Dejan Georgievski

Language editing by: Dijana Komlenac

Design and layout: AMVON Communication

ЦИП - Каталогизација во публикација
Народна и универзитетска библиотека "Св.Климент Охридски", Скопје

ГРАНДАКОВСКА, Софија

Осмиот ден/ Софија Грандаковска; превод на англиски: Дејан
Георгиевски/=The Eighth Day/Sofija Grandakovska; translation: Dejan
Georgievski. Скопје: Икона, 2005,- стр.

Тираж: 500.

ISBN

Софија Грандаковска
Осмиот ден

На оној кому кучките Лајки му беа ќерки,
а сите ние заедничко семејство.

Воведна

Човекот споен во прегратка со денот
по дамнешна чиста сила,
четиринаесет од Авраама до Давида родови,
од Давида до Вавилон уште толку
исто толку и до Христа
и кој знае колку до сега во животта земна
и оние што допрва идат
во едното светлини да живеат,

во овој ден седми

света нека е силата што не се ништи
како менењето на смреките низ времето,
преобразбите
во повторно обновените билки од самокоренот,
нека се множат празнувањата
за воскресение дамнешно
во воскресение сечие
за распнување на крст,
вели човекот
распнат од својот почеток,
раѓањето во воскресение животно
од животно-
други велат,
по еден прапочеток
среде три месечини
со многу бои на лудиот вител.

Тогаш,
излезе човекот и праша:

Што е тоа што не е тајна,
а ќе мора да се одјанса
како единствен завет
оплоден во преградка на милна сила?

Ако е Светлоста Светост
Светоста Доблест,
Свет нека биде Зборот
да стигнам до Мудриот.

I.

Можеби и никогаш
можеби доцна некогаш
ќе беше чудотворно
да не беше сонот
пред кој како грешник
повеќе лета бегав
без да се сетам
дека ќе треба да го сретнам
да го прочитам знакот негов
како визија на една целина
тебна своина,
секој обид да избегам
беше обид што ми се враќа,
сонот на сон ми доаѓа
како јасно претсказание,
јасно да не го видам.

Се редат бледи полиња
и скрбен нем звук,
Ти
бидуваш кинач на воздух
што се тетерави тапо
и проклето лесно,
молиш да станеш изгубен лик
без тајни и копнежи -
тие споени во улав вресок
што чека да се најде
како изгубена слика
како ветер без движење
како пресрет на она што треба се скроти.

Пукам без звук во гласот
стојам пред нерешен овал
корен незнаен
како коренот на сточетириесет и четвртиот
од родот мој
силата силина што извира
едната таткова,
другата мајкина,
со првата радост
во тринаесеттата новина
од овалот во положба на шест
за цел еден живот
му дадов на сонот завет
како најлесен чекор
до крајот на летот.

Талкам низ обидите
како што се талка во невреме
да ги прочитам бројните знаци
како некој читач од ѕвездите,
повторно,
како искушеник стојам пред нив
и пред сето небо над мене
што ми тежи
како пред дожд што се најавува,
мè искушува она што не го гледам
без молба моли
без молба да се свртам
да го допрам
како најсовршено бессознание
ме преколнува,
вика.

Дали ти требам како Слуга,
дали ми требаш како Господар и Бог
да дознаам,
па, да клекнам пред тебе најпонижно
не како грешник,
ами како човек молител?

Дали можеби сакаш
нешто да признаам пред камениот предел
и пред сите слики како пустина пред мене,
да клекнам како пред икона
замолувајќи за себе
за сопствените прашања
за приказните наши милни,
со онаа надеж човечка
што ја носам во себе од поколенијата,
да замижам
да не се сопнам пред искушението
неизвикувајќи да проговорам
да ги говорам
некажаните светости на мудроста -

а камените предели
и сите пустини молчат,
како и ти
како одговор
и света тајна од сонот?

Кој си?
Што си ти?
Човек ли си
и што бараш од мене
меѓу сите избрани внуци

од сите четиринаесет од Авраама до Давида родови,
од Давида до Вавилон уште толку,
исто толку до Христа
и кој знае колку по него?

Па,
не сум пророк
а ќе морам да пророкувам,
ме мачиш
и мамиш
Ти
несознаена сило,
чудо,
да помислам
да не те откријам
исто како да не постојам.

Гледам нечие тело и лика во облик на куќа,
влегувам и одам низ нечии одаи
полни си старини и светост,
го видов и предворјето
и двајца гласници мажи,
не можам да одгатнам во себе си
која е таа сила
да трагам по одговор на јаве
кажи,
која е таа куќа
во која на сон стално влегувам
водена од за мене познат
од родот меѓу луѓето мажи,
мажот во одежда со боите на есен.

Си мислев,
да не е телото на Бога
кога некогаш одам
да осетам мир
да не слушнам глас
да видам и нечујам нешто
што како во сон
истото ми се случува
да позборувам со себеси,
кога
и боговите молат,
и божјото
и своното за глас
носи питом молк
четиристотини и натаму инакви желби
со незгаснат жар
за нови дни.

Ме има твојата моќ.

Ти,
од која смисла доаѓаш,
од онаа
каде небото и земјата не се допираат -
оттаму приоѓаш,
но пак не знам
зошто
и кој
и што си ти што ме викаш
или треба да чекам
на сон ќе те видам да се јавиш
ако си човек во тој облик и со таа лика,
да не молам и викам

мојот глас нечуен
живот тежи,
оној
за мене знаен
од родот меѓу луѓето мажи,
мажот во одежа што се носи во Листопад
рече -
сè во свое време
јас пак ќе се вратам,
останувајќи пред куќата без бремене
и сè така
и сè така
во едно бескрајно раѓање
на искушеничка некаква сила
нечија моќ
со сета големина ме прегрна
во она што треба јас да го имам,
па, за миг запрев
со мисла ваква:
секој има миг
мигот тој
раѓаш нови космоси
без мигови
да родиш миг
тој свет
тој збор
зборот тебе
ти мигот
ти светот
светот јас
јас мигот
мигот свет
и

вителот разигран
во сопствена прегратка
коби за спас во невиден бескрај,
моли до коб
за мојот спас -

Откровение,
копнеам да те одгатнам!

Знам дека не си само сон
ти си она што ме најде,
проклето,
проклето
морам да те најдам
заветот тоа ме вика
како да треба да се вратам некаде
не толку далеку
да ослободам дел затаен
да се ослободам себе си
стигајќи до тебе
како нечуен силен крик
што си одиш
се враќаш,
тука си постојано
пирејуваш без име
за да бидам сè свое,
мè носи оној тивок и мирен
за мене познат маж
името му го знам
во тебноста му го чувам
во куќата ме носи
сака нешто да ми рече
името

да,
имаш име,
името твое
на куката мора да е.

Чекав знак.
Барав знаци
да стигнам до победа што не согорува
во рани спомени најдов визија од детство
лик на човек меѓу облаци
налик оној жртвеник
кој носел вечност,
овој прегрнал
освоил
не човечка
митска
безвремена моќ
и знаев дека е часовник
што никогаш не мери време,
и свест
што ја воздигнува желбата за раѓање
и сила без име -
Ти мора да си човек,
затоа верувам
тогаш
тоа беше визија за светец
чиј лик никогаш не го сретнав меѓу светите
ниту пак го препознав меѓу обичните.

Допрена до срж дека си човек
чие име е на куката божја
што на сон стално ми доаѓа
пред големи празници

како пред големи искушенија
што празник ми ветуваат
кога немам големи желби
доволно
да бидам среќна и без нив
но,
една единствена
како одговор да ми дојде
да му одговорам на сонот што ми бара
зашто надежта ми копнее
да стигнам до тебе
како до сопствен брод
кога на патот кон твојата земја
допирам до измислени планети
голтам парчиња тешко небо
запознавам илјада закони на мисли скитници -
патот до сопственото откритие
мора да си ти

двојна суница
во тринаесеттиот жетварен ден
посоката на небо ми ја испиша:

Патот си ти.

Ќе те најдам,
ќе те пронајдам, тебе одговору,
без да ми исчезнеш
без да ме одминеш
без да те измислам
во невидлива далечина каде си
како далечна прегратка
а далечините блиски -

искра без страв
за нови рожби во времето,
името твое
на куката мора да е.

Прво да те видам како куќа
да те сретнам како човек
да те запознаам како исцелител

и Светецу,
да се помолам пред тебе
за моите раце поддадени кон неизвесноста
за мојот допир со смртта претворен во страст
за затворените без клуч тајни во мене
за моите копнежи
и сон
без бои бојадисан,
за секое време што ми е блиско
за нештата што далечни треба да се,
множењата на ништавилата
чемерот во мислите
лажните слики неможни да ги уништам
и пред кои неможна стојам,
за стравот што ми го силат
кога сум тука,
а сака таму
тогаш
и онаму,
за времето носено
со сето недоносено
и себеси отстрана видена
како сенка длабоко дамлосана,
за бурата што сакам да заврши

кога крајот е неизвесен
и не знам кому треба да се предадам
кога нема кој да ми рече
кога се прашувам себе си
како можам ништото да го видам
распламтен залог на сениште бедно
што љуби да вирее раскошно -
го гледам во просторот измислен и извишен,
кога тугите гласови ги слушам како свои
кога ја одгатнувам обременетата сила на сонот
во кој
твоите гласници
мене незнајни двајца мажи во темни костуми
како за свечен чин облечени
неканети ми дојдоа
го бараа од мене
оној
од родот меѓу луѓето мажи,
мажот во одежда со боите на есен
мажот што на сон ме венчава без збор

Светецу,
помолувајќи се да ти кажам
неможејќи да му речам
да му признаам дека сакам да го прашам
во кој дел од времето да го побарам
да не се среќава со мене само на сон молкум,
во кој дел од сонот несонуван
да го препознаам
без да го прашам да знае
знае
со години сонот ме тера
за него да молам,

во кој дел од мислата да го сместам
да не ја излее речта
ненапишана
непрочитана
жедна
живеана жива во мене,
да го сместам во животта и живоста,
рече -
сакам сè да ми кажеш,
како да му кажам за некажливата мудра
кога знае
како да го одгатнам
знаејќи го
сон
насонуван
мој
ти
тих и мирен мажу,
да го разведрам и болното небо
па, принеси ме во себе
та, не мора на раце
и не мора во одежда со боите на есен
милно пријди
без добредојде
со усни развлечени
што приод ќе огласат
добредојде на гостинот во куќата ни-
Светецот ја чува,
оти не се мори
туку по обичај
ние да ја исчуваме,
пријди,
кога листот презрева

донеси го
свеж да го сторам на залезот негов,

дека сакам да ме слушне
да го натерам ако не
да не ме мори
нека оди
или
Тој
можеби на пат кон себе размислува
животот е дар
дали носи љубов за мене,
но таа каде е?
Можеби на половина пат од мене
да се сретнеме таму тогаш
или на крајот од денот
и
засекогаш,
не само на сон да ме вика
посетува
носи и внесува
во куќа на сон сонета не ме изнесува -

посакувам без да сакам
без да мислам и промислувам
како никој
кој цел живот
никако и не говорел пред тебе Светецу,
ненацртана иконо,
вдахната силино,
од најдлабокото во мене да ти изречам
од мене јасновидно да изустам:
кога нашите на размин закони

родија свест
каде постоеја само скелети од зборови
што говорее нешта без боја
дишеа само чудни облаци
ликот немаше облик
ниту облик поврзан со лик,
таму рацете ширум сети
беа поддадени кон невидливи инсекти
што обврзуваа излез од обликот -
а не постоеше.

Минувавме низ шините како возови без цел
водени од инакви ритмии
секој како скакулец на штрек
на сопствен начин молчеше
како скаменето мочуриште без жаби и инсекти
воден од сила на невидлива зла коб
што како зелена пештера демнеше
над сечие бестежинско тело,
единствено и цврсто одевме
со чекор на мравка кон неветувана сила
да стигнеме до свет на неизживеани убавини
а тие молеа со цвет меѓу усните
без искон и поглед наназад,
не родивме во домот сон
се воскресна желбата за нераѓање
се родивме ние
секој во својот дом за непознатиот сон,
таму избегавме од сознанието
што нè допре -

јуриш за благодат со маршот на бумбарите

хитинот и тие ќе опстојат
со умењето на обновението свое,

сеуште јуришаат во получекор напред
до следниот агол можеби само
главниот ги води немо
кон скриеното дувло
што не постои како единствено -
татни говор на гнилеж
и поглед ревносен рие -
има ли назад по допирот со тебе,
има ли назад по допирот со сонот да се опстане?

Секоја слика
сопствена празнина
бессилен
бессебен
засебен во сликата
зборот врзан е тука
исцицан во сушноста своја
некажан ечи
за силата во устата збрана
ехотно да те потсети
не да те ослободи
пепел да те стори во живоста твоја,
излези
излесни
не
замижи
и оди ти,
оди
да го сетам во виорот разбеснет
да го видам
да
мое
како сè наше

како Светите пред папата
за истото Сонце
за истиот
и еден Дожд
за инаква - ђз
за сите нас
за моето пред вас
и за таа иста вода
како тие пред мене
со истата- ђз
да кажам
како тие за инаква -

бука што смирува.

Вресок од утробата
таму рови во грч
исшибан
закостен до срж
како костен тврд бол,
облак и дно
бестебност стебли
онде кал
еднен искон
кон белото
телото
отелотвори
и
разјарен неред во силината
таа ни ликува
моли
молитва без амин

вика
вик
во
О,
Господи!

II.

Беше ден недела
необично чуден за мене
во кој наоѓам многу добрина
и собирам сила за шестте други
така секоја недела
за мене е света,
стигнав пред куќата што ја барам
да ја видам
да ти го знам името
знаев дека ти го знам
не можев да се сетам
оти не те знаев
знаев дека постоиш
дознав пред десеттина лета,
истата куќа беше
сонот што ми ја велеше
не ме поведе оној
мене знаен
од родот меѓу луѓето мажи,
мажот во одежда што се носи
кога нештата умираат со боите на есен

молев

Аве
не
а?
Боже Господе
испости ме
спази ме
спаси ме

жената во мене
мене во неа
ти
и
да се видам
не во тој дим
д и и и м
во себе, Господи,
со отецот и пресветата сестра се молев
и на трпеза во недела
заедно со Света Недела
знаев
исконска сила си ти
што на сон ми се прикажа
самокорен си ти
од векови несоздаден
во ова време вообличен -
и уште колку од сонот
до светата тајна
и средбата со тебе
што како свет граал ветена ми е -

Средбата со Мудриот Семоќ?

Беше ден недела
ноќта сонив сон - само темнина
истата пред да изрти ден први
и две светли линии меѓу една темнина
како два светли дена околу една ноќ
чувство на страв мè разбуди,
утро беше мугрина
кога веќе изрти ден втори
за мене шести од неделата се стори

како во ден први кога би
вторпат родена сетив
во сржта на векот зариена
не знаев како во него треба
како човекот еднаш,
од стравот
тој ме створи
нештата свети
од другата страна
започна само за мене да ги твори,
во овој ден шести што за мене се зби
поривот сакаше
виножитото да го направам да се двои
дел по дел,
боја по боја
да ја одгатнувам загатката своја,
како човекот еднаш што праша:

што е тоа што не е тајна,
а ќе мора да се одјанса
како единствен завет
оплоден во прегратка
на милна сила?

Почнав од почеток
тој стои во крајот
ако од овде до него
само сонот е,
тогаш Светецу,
да не биде само сон завек
каде нема кој да ме потсети
дека е време
и постои такво време

да почне да вирее
и сликата измислена негова -
пусто не се гледа,
мигот минат
толку
и
колку
и
толку далечен
своето раѓање
сопствената смрт
ги мериш и премеруваш
со должината на својот живот,
за навек без време
со новите полиња за трчање
на петтата страна од вечноста,
семојќу Човек,
копнеејќи со детето
ме дофати сонот со години сонуван
да не бидат и години сонувани само
го дофатив овалот
да го решам него во неможението
од сточетириесет и четвртиот корен од квадратот
истиот преполовен на две
како горчлива трева што исцелува
овалот само епилог ми ветува
да не согорам
само празно име да ме именува,
од сонот тргнав
преку куќите без име пројдов,
беше ден трети
за мене петти од неделата се зби,
се колнам во сите убавини

мора да пронајдам одговор
тој мора за мене да постои,
сила велика ме одведе на јаве
каде еднаш Свет Човек ме крстеше,
мажот во одежда со боите на Листопад
на сон
пред истата куќа застана
кога севнав
да се вратам кон својот почеток
дознав
на тој ден Четврток
да почнам сè и силно од почеток
со силата без име
силно што ме тера
да се вратам назад пополека спокојно
на пирејот животен
и животот земен
со убави страсти
кон бројни радости
со среќата на чело ненапишана
сите бури
и невремиња да ги придобијам
од мојот брод да ги испливам
на пат кон твојата земја,
о, Светецу,
и светот мој да го освојам
да го прегрнам
со сите крици неброени
со судбината ми помножени.
Веќе ден четврти се зби
од кога стравот ме створи
кога на пат тргнав
пред многу години

од патот се вратив
од утробата на мајка ми пресвета се родив
среда нов ден
стигнав тука пред тебе
кого во облик на света куќа го спознав
името преку светата куќа ти го дознав
во мојата визија од детството силно верував,
водена од силата без име мракот да го урнам
за во него да не се турнам,
како сè да беше создадено за мене
во овој Златец,
среда ден,
на денот на раѓањето на Светиот Крстител,
и да ти речам,
не сонив сон
каде некој јасно ќе ми рече,
само на сон
мажот од родот меѓу луѓето мажи
неколку куќи кон твојот еден дом ми покажа,
вистинскиот
името твое
и името на тлото
само ми се кажа
во осмиот ден би
кога стравот до небо ме извиши
и немам што да прегрнам
одозгора сешто гледам
и

Аве
не
а а а а а а а?
Ајирам

Господи Боже,
испости ме
спази ме
спаси ме
жената во мене
и
мене во неа
тука сум
од горе сè гледам
небо и сон извишувам
земја и небеса обрнувам
д и и и м
да се стори
од темнината да се издвојам
на животот од овде да се прилагодам,
Господи
во себе
и
светлина светло да видам
да го дарувам она што го имам
во име на сето убаво
и тоа сито,
време е да започне,
инаку
што сум јас без вас мигови мои -

само обичен талкач по должина,
и беден немоќник во височина -

помогни ми,
Светецу,
дал-ди-су-вам!

III.

Не даде.
Самиот раскажа како било.

Свето нека биде
едно не поинакво постоење
по налика господова
приказание на сила,
одзема секое бreme
сè што е тегобно
го прави лесно
заумното - умно.

Благословена да е
мајка му окоравена
што го роди,
на сон не ѝ дојдоа ангели мили
како гласници родот да го јават,
ниту пак девет наречници
плодот со света реч да го претстават,
знаеше простум

Тој

во утробата е
која мина во блаженство
онолку часа и дни
и лунарни мени предодредени
кога рожбата прогледа
на Голем и Свет Ден
Денот на зачнувањето на Светиот Крстител
и стана син во Листопад

да биде син на огнот животен
и животот земен.
Минаа дванаесет господови лета
кога во тринаесеттото
онаа сила без име
што на почетокот створи небо и земја,
посака да го повика
да го види божјото одозгора
и го роди вторпат,
прими совет од оној кој нема лика
се врати од Бога допрен
да вдахнува сила како сведоштво
во секој оној на божјата налика,
вдахна молитва во него
како прво писмо дадено:
Ти
ќе бидеш
Тој
единствен ќе бидеш
во ден први
не само на твоите мили родители,
меѓу светите и пресветите
обичните ќе ги лекуваш
со твојата вечна сила,
ќе чудотворуваш од градот
каде житија на светци никнат,
единствен ќе бидеш
не само по ум и лика
и дело
од кое
за многумина виножита ќе рикнат.
Би ден втори
Тој

почестен по походот последен
започна похоти да твори,
не запира и на третиот ден божји
без престан
со силна волја
со светлосни години
и без да го зазори,
а утрото,
кога ден четврти се роди
од првата - 13 мина
низ секоја друга создадена
стигна до петтиот ден веднаш
без молитви на усните
со молитви од искон во себе
за секој оној што се мачи и страда
како вулкан својата сила ја насочи
кон секој оној
што умее да ја блада.
Ден шести
и ноќ шеста се створи
биднаа многу што дојдоа
Тој
да ги избави.
На седмиот ден,
како Бог што рече -
да се одмори
за сите шест ноќи и дни
со Света Недела да се помоли
и со сите свети и пресвети
за сите оние други
без неговата сила да се измори
со уште поголема
секој нов да го прими

како гостин и страдател
во куќата каде се роди
тринаесеттата по ред
во градот чудотворен и свет.

И најпосле Тој.

Тука пред неговиот храм запрев
самата како гласник дојдов
на повикот силен јас
пред да сонам куќата разрушена,
брзав во градот единствен
крај езеро бело да стигнам
водата живот
од водата ние
од крв и месо
потомци на Авраама и Давида
исусови чеда
синови на нашите Марији Мајки
и тука сопрев
каде сила без име
харфува низ траги од неми градови
урива бол
како на крст за крај
Сам
Пресвет самува
Мудрост недопрена
допира до безброј како благодат
раѓа одново роден
од истиот е корен
од крв и месо
Исусово семе
Син на Листопад

Сила без име
Светецу,
Спасителе!

Во осмиот ден
светлоста е светост,
светоста е доблест,
свет стана Зборот
кога стигнав до Мудриот.

Post scriptum

НЕ ВЕРУВАМ, МОЈОТ СВЕТЕЦ НЕ УМИРА

Пролог

Порано не знаев што е тоа Светец,
се осамував, да го видам
толку многу обичен што мисли со срцето,
со очи како костен големи и поглед како стакло што
реже,
ме научија дека тој е сам со сите,
дека неговите правила не се и наши,
а дека и тој и ние сме едно исто.
Го замислив осамен на некоја планина
како го галат ѕвездите
како ги разместува облаците
и како ги чува тајните.

1.

Го видов патот распослан како небо
која насока да ја зачнам, мислев,
најдобро таа што не можам да ја видам,
а во мене како столб се извишува
и однатре ме корне, како жива рана рика
по својот сигурен исцелувач.

Го видов патот раслоен од кал и вода
отсекогаш е составен од некој
кој во сонот и друга создаде, а него -
не го гледав во мене.

Како во празен стомак, мрак се излаја како кучешка болка
што сама од себе се лекува -
а дали мојот обид вредеше?!

Се нудеше како жолта месечина
со поглед впериен кон просирно сонце, а тоа на залез
а тој пак, како да зборува за некаков крај.
Залез е - реков, не е крај, но
требаше да се брза,
кога,
таа простодушна скромност
ми ја испи раната како света вода.

Бев тогаш близу Азија,
а води, води... секакви ми зборуваа
и деновите тесно се збиваа,
за сешто раскажуваа, немаше кој да запише,
кога еден таен запис преку Ефес, Смирна,
Константинопол
ех, а таа Кападокија,
и доручекот на тивкиот Босфор,
камената тврдина и најголемата Аја Софија -
ме запре во мене,
на вода ме исфрли како давеник исцеден од бунило,
со голем спокој реков:

Се озабил во копнежот за удар
Тој ми е далечен копнеж,
сврзува
погледот го скусува,
тој сака да го живее и овој Пантелејмон.

2.
Некој умрел.

3.
На вода излегов, но назад,
таму каде веќе еднаш бев родена.

4.
Причест се спремаше.

5.
Низ спокојот спрострена
како да немам што да допрам,
а толку бранови на мирно море
како зрели градови и кули камени-
во подножјето само нечија смрт се насираше
како неповратна сенка на нечиј образ,
а ликот не се гледа, некој се мачи во зборови
што не можат да се снајдат во спокојот
што бараше тишина како закопано зимо
во последните мигови
и последните бранови.

Како да се чу шепот од никаде дојден
како завет
дека наскоро
некој ќе биде спокоен,

Тој спрострен над спокојот,
чекаше.

6.
Денот израсна во стаклена фигура,

некаде,
дете се зачнуваше.

7.
Некаде,
друга смрт се спремаше.

8.
Има време и тоа постои
залезот сеуште трае,
некаде друга смрт се спремаше
смрт во смрт како закана и спас, лице в лице
загледани
како копнеж и Ти спокоен како фигура од восок,
Ти мора да си таков и Ти мора со тајни да се
мечуваш
и ти не мислиш - ти сè знаеш
пред сите копнежи и времиња знаеш како било
и како ќе биде, не е тајна за Тебе,
не, не верувам во залези како ближење на крајот,
не, не верувам,
Мојот Светец не умира.

9.
Постојано повторував -
Те најдов
како во приказна што не постои
измислена некаде во детството
додека го минував паркот за накај дома,
те создавав како мисла пред спиење
кога ти го измислував ликот во мојата душа,
барав калливи патишта и шарени килими
кои ти ги постилаш, јас да ги газам

кога го гледав белилото во спокој
посакувајќи да го имам
во оние мигови
кога зимата шараше закани
кога сите стравуваа дали постоиш
и дали ќе те најдат.

Тие запреа,
а мојата приказна се ткаеше себе
да те открие некаде
да те покрие тебе
смртен како нас
вечен и осамен како Бог
израснат во над-монах
и додека сам го носиш товарот на светот,
сакав да те прашам...??
А, ти -
Како ме најде?
Можев ли да го одминам немирот
да се вивнам како ранет створ
во нечији пазуви кои не беа мои?
Можев ли да ја поттиснам приказката
да ја завршам со сомнеж
така рано
и да останам без тебе
бесребренику во името,
тајнику и растајнувачу најголем?
Се видовме во дворот
со сигурен почеток на приказната
наоѓајќи те тебе,
Мој Светецу.

10.
Не окораве,
умре.

11.
И колку повеќе си мртов
оддалечен копнежи и вечности,
толку си живо разигран во крвта
како сигурен поглед со отворени очи
што како стакло реже
и тоа стално без крв,
како остварен допир што тагата ми ја разнежнува
како пеколен зрак што силата ми ја разигрува
како широчината на зборот
како залуден одраз за името на делото твое
што расте како бременост додека зборот се стеснува.
А нема споредби,
ниту тагата ги раѓа, ниту радоста ги зачнува,
да те изречам тебе, Едену,
О, Светецу Мој,
така дојде и така замина
онака остро -
каква што ти беше мислата
продорна и вистинита
останува таква да кружи
и го измолкнува стравот
и студот од него да бега
и повторно кругот се обесил
низ кој ќе морам сама
како осамен коњаник низ бурите на водите,
а ти страдаш без престан
додека трае и последниот од нас.

12.
Кусо се исплакав
по веста дека умрел Мојот Светец
потоа го осетив
како штотуку вратена од средба со него,
кој знае
какви магнетни полиња открив
низ кои го спростирав мојот живот,
кој знае
колку ли тиркизни води проплакав
низ кои
Тој
одеше
за мојот умор да го спастри
во цело едно живо небо
на кое
Тој
Мојот Светец
останува.

13.
Мислев,
сто години ќе поживее.

14.
Таму се неми зборовите
во овие мигови
за смртта на Мојот Светец.
Таму се големи сликите
во овие денови
што како најтенки огледала
ја покажуваат
скротеноста на едно човечко срце

како големи судбини
понесени без збор како голем товар,
на полноќ
пред задушница,
ги испржи рибите
ја свари пченицата
се подготви,
без збор,
тивко
како што и живееше,
Мојот Светец.

15.
Рибите никој не ги проба.
Пченицата никој не ја допре.
Ги подготви за нас.
А ние него за ковчег.

16.
Разнишај ги ветровите небесни
ќе чујам што да барам
зад превезот
на сè она што
со тебе остана однесено.

17.
Не верувам,
Мојот Светец не умира.

Епилог

Сам
како монах од своето раѓање
сам и во својата боговска смрт
и потоа,
и пак сам
но, откако те најдов
и постојано, пак те наоѓам.

А Летка нема да раѓа повеќе.

Како неверник од болка
мислам да ти го откопам гробот
да те видам спокоен
и да ти го допрам мртвото тело
нераспаднато и пак спокојно,
и тогаш
се откажав
зашто ме допре спокојот по кој трагам
како одглас
дека си жив,
а мислите ми се неверливи,
немерлива е и љубовта
пријателе мој,
не верувам за смртта,
рече, не сум јас Бог,
а тишината го знаеше тоа.

Таа ме следи,
и тогаш,
сум јас со тебе.
И тоа е постојано така.

Ми остави пат
на патот сме сега двајца
јас и мажот во одежди со боите на есен
повторуваме..
Поглед
глед...
по
дел
по
глед
љуб о о о о о в
глед
дел
мина
скришно
еден човек
чека
глед
ме стресе
поглед
о
о
о
о
оглед
во
еден човек
еден човек
оглед
со мене
ромор
за тебе
РоМор

о
верно
по
тој поглед
рече
сиот ромор
протече
сè
за нас.

Оттогаш
свирепа и ровка жед
за небид во тенка ноќ
моќно со себе збори
можеби за својот долг-
кон тебе
што живот кресна
и копнеж распна
во еден ден,
па нежен стисок
оган
врисок
заревен во себеси
прегрнат од тебе-
искону.

Ти молчиш.

Патот си врвеше
возот шибаше
допревме небо.

Повеќе не изустуваме:

Не, мојот светец не умира.

(1997)

Sofija Grandakovska

The Eighth Day

To the One who dwelled with the Laika she-dogs,
And deemed us all his Catholicion.

Introductory

The man is as one with the day in his arms
By the rule of an ancient, pure force,
So, the fourteen generations from Abraham to David,
And from David to Babylon fourteen more,
And that many yet to Christ -
Who knows how many by now have lived on Earth,
And how many are yet to come
To live in the light of the One

In this day seventh

Sacred be the force that can't be vanquished
Like the changes brought to the junipers by the passing
of time,
The changes
Of the plants renewed by their own roots,
May the celebrations
Of the ancient resurrection multiply
In everybody's resurrection
In crucifixion,
Says the man
Crucified since his beginning,
The birth into the resurrection of life
From life itself -
Others say,
After the genesis primordial
Amidst three moons
With the colors of the mad whirlpool.

Then
The man came out and asked:
What is it that is not a secret
And will have to be suffered through
As the sole oath
Impregnated in the arms of a beloved force?

If the light be sacred,
If sanctity is virtue,
Let the Word be sacred
So that I may reach the Wise One.

I.

Maybe never
Maybe sometime later
It could have been miraculous
Had it not been for the dream
From which I, like a sinner,
Was fleeing for years
Remembering not
That I shall have to face It,
To read Its sign
As a vision of a whole
That belongs to me,
And every attempt at escaping It
Was attempt coming again to me,
A dream follows a dream
Like a clear omen,
For me not to see It clearly.

Pale fields line up,
A frail, silent sound, too,
You
Become an air-ripper
That lumbers blindly
And terribly weightless,
You pray to become a lost face
No secrets, no yearnings -
They are merged in a mad scream
That waits to find itself
Like a lost picture,
Like a motionless wind
To face what needs to be tamed.

I crack, no sound in my voice
I stand before an unsolved oval
Unknown roots
Like the roots of the one hundred and forty forth
Of my kin
The strength that spouts force
One from the father,
The other from the mother,
With the first joy
In the thirteenth novelty
From the oval in the sixth position
For a whole life,
I gave my pledge to the dream
As the easiest step
To the end of the flight.

I drift through the attempts
Like drifting through the storm
To read the signs like a star-reader,
Once again,
Like a novice I stand before them
And all the sky above me
That weighs down on me
Like before a rain that announces its coming,
What I don't see tempts me
It begs me without a plea
Without a plea to turn
To touch It
As the most perfect unconsciousness,
It beseeches me,
It calls me.

Do You need me as a Servant?
Do I need You as a Master and God
I should find out,
And then kneel in front of You most humbly,
Not a sinner,
But a supplicant?

Or do You want me
To confess something before the rugged sight
And to all the images spread in front of me like a
desert,
To kneel as in front of an icon
Praying for myself
For issues of my own,
For our dear tales,
With that human hope
I carry within myself from my kin,
To close my eyes
Not to stumble upon the temptation
To say without shouting
To utter
The unsaid sacraments of the wisdom -

And the rugged ground
And all the deserts are silent,
Just as You are
As an answer
And a holy sacrament of the dream?

Who are You?
What are You?
Are You a man
And what do You want from me,

Me of all the chosen grandsons
Of all the fourteen generations from Abraham to David,
And from David to Babylon fourteen more,
And that many to Christ
And who knows how many since then?
Well,
I am no prophet,
But I will have to make prophecies,
You are torturing me
And deceiving
You,
An unfathomable force,
a miracle,
So that I should think
And not uncover You
As if I didn't exist.

I see a body and a face in the shape of a house,
I enter and walk thru' somebody's chambers
Filled with antiquity and sanctity,
I saw the atrium
And two heralds,
I can not unravel it inside me
What is that force that makes me
Seek the answers in the reality
Say,
What is that house
That I enter constantly in my dreams
Headed by a man I know
From the man-folk,
The man in the garments of the colors of the Autumn.

I thought,
Could it be the body of the Lord
When I go sometimes
To feel peace
To hear not a voice
To see and not hear something
That like in a dream
Reoccurs to me
To talk to myself,
When
Gods, too, pray
And both the divine
And the bell for the voice
Sounds tame silence
Four hundred constantly different wishes
With an undying zeal
For new days.

I'm possessed by Your power.

You,
From what sense do You come,
From the one
Where sky and Earth don't touch -
You approach from there,
Yet I don't know
Why
And who
And what You are that call for me
Or should I wait
To see You greet me in a dream
And should You come as a man in man's image,
Not to beg and scream

My silent voice
Weighs a life-time,
The One
That I know
From the kin of the man-folk,
The man in the garments worn in October
Said -
For everything there is a season
I shall return
Standing in front of the weightless house
And so on
And so on
In an endless birth
Of some tempting force,
Someone's power
Embraced me in its entire magnitude
In everything I should have,
So, I stopped for a moment
With a thought:
Everybody has a moment
That moment
You give birth to new universes
Without moments
To give birth to a moment
It the world
The world word
The word you
You the moment
You the world
The world I
I the moment
The moment the world
And

The playful whirlpool
In its own embrace
Curses for salvation
In the unseen eternity,
Prays until the omen comes
For my salvation -

Revelation,
How I yearn to unravel You!

I know You are not just a dream
You are that which has befallen me,
Wretched,
Damned
I have to find You
My pledge is calling me
As if I should return somewhere
Not that far
And free a suppressed part,
Free myself
Reaching You
Like a silent piercing cry
You leave and You come back again,
You have always been here,
So that I can be all that I am,
I am carried by that silent and quiet
Man I know
I know his name
And I keep it to myself
He takes me to the house
He wants to say something
The name
Yes,

You do have a name,
Your name
Must be the name of the house.

I waited for a sign.
I sought omens
To reach the victory that won't burn out,
I found a childhood vision in some early memories
A face of a man in the clouds
Like that altar
That carried eternity,
This one hugged
Conquered
Not human
But mythical
Ageless power
And I knew He was a timepiece
That never shows the time,
And a consciousness
That praises the desire to give birth
And a force without a name -
You must be a man

Thence I believe
Then
It was a vision of a Saint
Whose face I never saw among the sacred
Neither recognized among common men.

Touched to the core by the knowledge that You are the
man
Whose name stands on the house of God
That haunts my dreams

On the eves of the great holy feasts
As if faced with great temptations
That promise me a holiday
When I have no great desires
But enough
To be happy without them,
But
A single wish
To come to me as an answer
To answer the dream what it wants from me
'Cause my hope yearns
To reach You
Like a vessel of my own
When traveling to Your land,
I reach imaginary planets
I swallow pieces of the heavy sky
I meet thousands of laws of wandering thoughts -
The road to the self-discovery
Must be You,
A double rainbow
On the thirteenth day of the harvest
Wrote the way on the sky:

You are the path.

I shall find You,
I will find You, oh, answer,
Won't let You disappear
Or pass by me
Without having to invent You
Standing in an invisible distance
Like a distant hug,
And the distances nearby -

A fearless sparkle
For new offspring in the time -
Your name
Must be of this house.

Let me first see You as a house
Meet You as a man
Know You as a healer

Oh, Saint
And pray before You
For my arms reaching out to the uncertainty
For my touch by death transformed into passion
For the secrets locked within me without a key
For my yearnings
And a dream
Painted without colors,
For every age I hold dear
For the things that ought to be distant,
The multiplication of nothingness
The despair in the thoughts
The fake images that I cannot destroy
So I face them powerless,
For the fear thou give strength to
When I'm here,
And it wants there
Then
To the other place, too,
For the time carried away
With everything unfinished
And myself seen from the side
As a shadow in a deep coma,
For the storm I would like to end

When the end is uncertain,
And I don't know to whom to surrender
When there is no one to say it,
When I ask myself
How could I see the nothingness
An enflamed pledge of a dismal apparition
That loves to thrive opulently -
I see it in the space imaginary and praised
When I hear other voices as if they were mine
When I solve the burdened power of the dream
In which
Your heralds
Two men unknown to me, dressed in dark suits
As if ready for a celebration
Came uninvited
And demanded that I renounce
The one
From the kin of the man-folk,
The man in the garments of the colors of the Autumn,
That man that weds me in a dream without a word,

Oh, Saint,
While praying to tell You
Being unable to tell him
To admit that I would like to ask him
In which segment of time to seek him
So he wouldn't meet me only in a dream, silent,
In which part of the undreamed dream
To recognize him
So that he should know without having to ask him
He knows
The dream urges me for years
To pray for him

In what part of my thought should I put him
So that he wouldn't spill the word
Unwritten
Unread
Thirsty
Living alive inside me,
To place him in life and vitality,
He said -
I want you to tell me all,
How can I tell him of the unspeakable unutterable
wisdom
When he knows
How I can grasp him
By knowing it
A dream
Thoroughly dreamed
You
My
Quiet and peaceful fellow-man
Let me brighten up the ill sky
Then take me into yourself,
You don't have to carry me in your arms,
You need not wear the garments of the colors of the
Autumn,
Approach gracefully
Without a welcome
With your lips apart
To announce the coming,
Welcome to the guest in our house -
The patron Saint guards it,
'Cause He does not get tired,
But by the ancient custom
We should take care of it,

Approach,
When the leaf over-ripens
Bring it to me
To make it fresh again at its decline,

'Cause I want him to hear me,
Or if not, to make it
Stop haunting me
Let it go
Or
He
Maybe, on his path towards himself
He thinks,
life is a gift
Does he bring me love?
But where is it?
Maybe halfway to me
So, let's meet there then
Or at the end of the day
And
Forever,
Not just call me in my dreams
Visit
Carry me and take me into
The house dreamt in my dream and not taken out -

I wish without wanting
Thinking or considering it
Like no one
Who failed
To speak to You, oh, Saint, all of his life,
You, an icon unpainted,
You, an inspired power,

From my deepest self to tell You
To say it as a prophecy:
When our diverging laws
Gave birth to the consciousness
Where only the skeletons of the words existed
That conveyed things colorless,
Breathed only strange clouds,
The image had no form
Nor a form connected with the image,
There, the arms
Were widely outstretched to the invisible insects
That demanded release from the shape -
And there was none,
We walked the rails like aimless trains
Guided by different rhythms
Each like a grasshopper ready to hop
Kept silent in his own private way
Like a petrified swamp without frogs or insects
Lead by the force of an unseen ill-fortune
Which watched like a green cave
Over all weightless bodies,
We walked united and strong
With ant-like steps towards the strength
not promised to us
To reach a world of beauties never lived out -
And they begged with flowers between their lips
Without origin and a look behind,
We had no dream born at home
The desire for sterility resurrected
We were born
Each in his home for the unknown dream,
We fled there from the knowledge that
Touched us -

A charge for plenty with the march of the bumblebees,

Only they and the chitin will remain
By their ability to perpetuate themselves,
They still charge forward in a half-step
Maybe only until the next corner
The leader leads them quietly
Towards the hidden lair
That does not exist as the only one -
The speech of the decay rumbles
And a diligent gaze burrows -
Is there return after a brush with You
Is there a return after a brush with the dream
to survive?

Each image
its own void
Powerless
Selfless
Separate in the picture
The word is tied here
Sucked out dry
Unspoken it echoes
The strength concentrated in the mouth
To remind you with its echo
Not to release you
To turn your life-force to ashes,
Come out
Spill it out
No
Close your eyes
And go
Go you

To feel it in the raging hurricane
To see it
Yes
Mine
Like all that is ours
Like the Saints before the Pope
For the same Sun
And the same Rain
For another Alpha
For all of us
For mine before you
And for that same water
As those before me
With the same Alpha
To speak
As they did for a different -
Soothing noise.
A scream from the guts
Roots there spasmodically
Flogged
And ossified to the marrow
The pain hard as a chestnut,
A cloud and a bottom
Selflessness sprouts
There some mud
A single primordial time
To the white
The body
Incarnated
And
Enraged disorder in the strength
It gloats
Prays

A prayer with no Amen
Cries
A cry
In
Oh,
God!

II.

'Twas a Sunday that
I found rather strange,
In which I see a lot of kindness
And gather my strength for the other six days,
Thus, every Sunday
Is sacred to me,
I made it to the house I have been seeking
To see it
To know Your name
I knew I know it
Just couldn't remember
'Cause I didn't know You
I knew You existed
I learned a dozen of years ago,
It was the same house
Mentioned by the dream,
I was not taken by the one
Known to me
Of the kin of the man-folk,
The man that walks in garments worn
When things die in the colors of the Autumn

I prayed

Ave
No
Ah?
Dear Lord,
Cleanse me
Give me a shelter
Save me

The woman in me
Myself in her
You
And
To see myself
Not in that smoke
S m o o k e
In myself, oh, Lord,
With the Father and the Holy Sister I prayed
And at the Sunday table
Together with the Holy Sunday
I knew
You are the primordial force
That came to me in my dream
You are self-procreating
Uncreated by centuries
At this time incarnated -
And how much more dream remains
Until the holy sacrament
And the meeting with You
Which was promised to me like the Holy Grail -
The meeting with the Wise Omnipotent.

It was Sunday
On previous night I had a dream - nothing but darkness
The same that ruled before the first day sprouted
With two bright lines amidst the darkness
Like two bright days enveloping one night
I was awakened by fear,
It was early dawn
It was already the second day
For me it turned into the sixth of the week
Just like in the first day

I felt like I've been born again
Stuck in the marrow of time
I didn't know what to do in it
Like the man once didn't know,
He created me
Out of fear
He created me
The sacred things
On the other side just for my sake
In this sixth day for me condensed
The urge wanted
To make the rainbow split
One piece at a time
Color by color
To solve the riddle that I am,
Like the man that asked once:

What is it that is not a secret,
And will have to be suffered through
Like a single pledge
Impregnated in the embrace
Of an endearing force?

I started at the beginning
Which is at the end
If only the dream stands
Between here and him
Then, Saint,
Let it not be just a dream forever
With no one to remind me
That the time has come
And that there is such a time
To start sprouting

And his invented image -
Alas, it can't be seen,
The moment that passed
That much
And
How
And
So distant
Your own birth
Your own death
You measure once and again
With the length of your life,
Forever timeless
With the new fields open for running
On the fifth side of eternity,
All-powerful Man,
Yearning with the child
I was caught by the dream dreamt for years
May it not be years of nothing but dreaming
I got the oval
To solve it in the impotence
Of the one hundred and fourth square root
The same divided in two
Like a bitter herb that heals
The oval offers nothing but an epilogue
So that I don't burn out
Only be called by an empty name,
I started in the dream
And passed over the nameless houses,
It was the third day
For me the fifth of the week it was,
I swear by all the beauty
I have to find an answer

It has to exist for me
Great strength took me to the reality
Where once I was baptized by a Holy Man
The man in the garments of the colors of the Autumn
In a dream
He stopped in front of the same house
When I flashed
And started back to my beginning
I found out
On that Great Thursday
To start it all from the beginning and strongly
With the nameless power
That urges me strongly
To go back slowly, quietly
To the weeds of life
And earthly living
With pretty passions
To numerous joys
The luck not written on the forehead
All the storms
And bad weather to win over
To scoop them out of my boat
On the road to your land,
And, oh Saint,
Conquer my world, too,
To embrace it
With all countless cries
Multiplied in my fate.
Already it was the fourth day
Since my fear created me
When I took the road
Many years ago
I returned from my guest

I was born from the womb of my saintly mother
Wednesday, a new day
I got here in front of You
That I got to know in the shape of a holy house
I learned Your name through the holy house
In my childhood vision I believed strongly,
Led by the nameless force to demolish the darkness
So that I don't fall in it,
As if everything was made for me
In this month of June
Wednesday
On the birth of the Holy Baptist,
And let me tell You,
I didn't have a dream
In which someone will tell me clearly,
Only in a dream
The man from the kin of the man-folk
Several houses pointed towards Your home,
The true One
Your name
And the name of this land
Revealed themselves to me
On the eighth day it was
When my fear took me up to the sky
And I have nothing to embrace
I see different things from above
And

Ave
No
Aaaaaaaaah?
Airam
Oh, Lord,

Cleanse me
Give me a shelter
Save me
The woman in me
And
Myself in her
I am here
I see all from above
I uplift the sky and the dream
I switch the earth and the heavens
May it turn to
S m o o k e
So that I can separate from the darkness
To adapt myself to the life here,
Oh, Lord,
In myself
And
Lightness light to see
To give what I have
In the name of all that is beautiful
And well-fed,
It is time for it to start
Otherwise
What am I without You, my moments -

Just a wanderer that walks the length,
And miserable powerless soul in the height,

Help me,
Oh, Saint,

I'm engrossed in my quest!

III.

He didn't let me
But told the true story himself.

May a not altogether different existence
Be Holy and Sacred
In God's image
A presence of strength,
It takes away all burdens,
All that brings discomfort
It relieves
The insane turns to clever.
Blessed may be
The Holy Mother
That gave birth to the Bliss,
She didn't have angels come to her in a dream
Like heralds announcing the coming of the child,
Nor had she nine Moirés
To give the holy word to the child,
But she simply knew

He was

In her womb
That spent in bliss
That many hours and days and
Lunar changes predetermined
When the infant saw the light
On a Great and Holy Day
The day of the conception of the Holy Baptist
And became a son in October
To become the son of the fire of life

And the earthly living.
Twelve Lord's years have passed
When in the thirteenth
That force without a name
That created at the beginning the heavens and the
earth,
Wanted to call Him
To see the divine realm from above
And give Him birth for the second time,
Took an advice from the one without a face
Came back touched by God
To give strength as a testimony
To everyone that was created in God's image,
He breathed in Him a prayer
Given like the first letter:
Thou
Shall be
The One
Thou shall be unique
In the first day it was,
Not only to Your dear parents,
Among the sacred and the exulted
Thou shall heal common people
With Your eternal power,
You will make miracles in the city
Where hagiographies abound,
You shall be unique
Not only in mind and face
And precious noble deed
That will
Roar out rainbows for many a man
It was the second day
He

Honored after the last campaign
Started creating lusts,
Did not stop on the third day of the Lord
Ceaselessly
With unabating will
For light years
And without a dawn,
While the morning,
When it was the fourth day
Passed from the first -alpha
Through every other that was created
Immediately arrived to the fifth day
Without prayer on His lips
With primordial prayers in himself
For all that suffer and live in pain
He directed His power like a volcano
To everyone
That could agonize it.
It was the sixth day
And the sixth night came
And many came to seek from Him
Their salvation
On the seventh day,
As the Lord said,
To rest himself
For all the six nights and days
To pray with the Holy Sunday
And with all the sacred and exulted
For all the others
Without exhaustion of His strength
And gaining greater strength
To receive all the newcomers
As a guest and sufferer

In the house where He was born
Thirteenth
In the holy miraculous city.

Finally, Himself.

Here, in front of His temple I stopped
I came myself a messenger
To the strong appeal
Before I dreamt the ruined house,
I hurried through the unique city
To reach the white lake
The water is life
From the water we come
Of flesh and blood
Descendants of Abraham and David
Children of Jesus
Sons of our Mother Marys
And there I stopped
Where the nameless force
Plays the harp through the remains of the silent cities
Kills the pain
Like on a cross for the end
Alone
Exulted He leads a lonely life
Untouched wisdom
Reaches many as a bliss
Gives another birth to the already born
He is from the same roots
Of flesh and blood
The seeds of Jesus
A son of October
A nameless force

Oh, Saint,
Savior!

On the Eighth Day
Light is Sacred,
Sanctity is Virtue,
The Word became sacred
When I reached the Wise One.

Post scriptum

I DON'T BELIEVE IT, MY SAINT SHALL NOT DIE

Prologue

Earlier, I didn't know what a Saint is,
I chose solitude, to see Him
So simple that He thinks with the heart,
With eyes as big as chestnuts and a gaze that could cut
glass,
I was told that He is alone with everyone,
That His rules don't apply to us,
And that He is one and the same with us.
I imagined Him alone on a mountain
Caressed by the stars
Rearranging the clouds
And guarding the mysteries.

1.

I saw the road spread ahead like the sky
Which direction should I take? I thought,
It would be the best if I took the one I can't see,
Inside my body like a column it rises
And rips me apart from within, roars like a living wound
Calling its sure-handed healer.

I saw the road riddled by mud and water
It has always been completed by somebody
Who, in His dream, created another woman, and Him -
I couldn't see inside me.
Like in an empty stomach, the darkness barked like a
canine illness

That heals as it proceeds -
Was my attempt worthy of the effort?

He offered himself as a yellow Moon
Watching steadily the transparent Sun, and the Sun was
setting
While He seemingly talked of some ending.
It's sunset, I said, it is not the end, but
We had to move quickly,
When -
That simple humbleness
Drank away my wound like the holy water.

I was nearing Asia then,
And waters, waters... all kinds talked to me
And the days were compressed together,
They told stories and stories, and there was no one to
write them down
When a secret scripture, traveled through Ephesus,
Smyrna, Constantinople,
Ah, Cappadocia!
And the breakfast at the silent Bosphorus,
The stone fortress and the greatest Hagia Sophia -
Stopped in myself,
Took me to the water like a drowning man exhausted in
agony,
I said very calmly:

He is getting greedy in His yearning to strike
That is my distant yearning,
It freezes,
My gaze shortens it,
It wants to survive this Panteleimon, too.

2.
Somebody has died.

3.
I went to the waterfront, but backwards,
To the place where once I was born.

4.
They were preparing the Communion.

5.
Spread out throughout the calmness

I have nothing to touch,
While there were so many waves on the calm sea
Like ripe cities and towers of stone -
At the foot of the hill just a semblance of somebody's
death
Like an irreversible shadow on somebody's cheek,
And the face invisible, somebody is struggling with
words
That cannot adjust in the calmness
That demanded silence like a buried winter
In the last moments
And the last waves.
As if I could hear a whisper coming out of nowhere
Like a pledge
That somebody will
Rest in peace soon,
He was spread out above the calmness,
Waiting.

6.
The day grew into a glass figurine,

Somewhere,
A child was conceived.

7.
Somewhere,
Another death was being prepared.

8.
There is time and it exists
The Sun is still setting
Somewhere, another death is plotted
Death in a death like a threat and a salvation, face to
face, they look at each other
Like a yearning and You, calm like a wax figure,
You have to be like that and You have to fence with
secrets,
And you don't think - You already know it all
You know what it looked like before all yearnings and
ages came
You know how it will be, that is not a secret for You,

No, I don't believe sunsets portend the imminent end
No, I don't believe it,
No, My Saint doesn't die.

9.
I repeated it constantly -
I found You
Like in a story that doesn't exist
Made up back in the days of childhood,
While walking through the park on the way home,
I created You as a thought to think of before I go to

sleep
When I imagined Your face in my soul,
I sought muddy roads and motley carpets
Which You spread around so that I could walk on them
When I watched the tranquility in whiteness
Wishing I had it
In those moments
When the winter drew threats around
When everybody feared you might not exist
And they might not find You.
They stopped,
And my tale weaved itself
To uncover You in some place
And then to cover You
Mortal, as we are
Lonely and eternal like a god
Grown like a supreme monk
And while you carry the burden of the whole world
alone,
I wanted to ask You...?
And you,
How did you find me?
Could I ignore the discomfort
To rise like a wounded beast
Into someone's arm pits that weren't mine?
Could I suppress the story
End it with a doubt
So early
And lose You
With the unmercenary appellation in Your name
Weaver of secrets and the greatest demystifier?
We saw each other in the yard
With a beginning for the story secured

By the fact that I found You,
My Saint.

10.
You didn't harden,
You died.

11.
And the longer You are dead
Away from all yearnings and eternity,
The more playful in your blood you become
Like a steady look with open eyes
That cuts like a shred of glass
And never draws blood
Like a touch that soothes my sorrow
Like a ray of light from hell that animates my force
Like the width of the work,
Like a futile reflection of the name of Your deed
That grows like a pregnancy while the word is getting
narrower.
There is no comparison,
The sorrow can't start them, nor the joy conceive them,
So that I could speak of You, Oh, the One
Oh, My Saint,
You came as You left
Slightly sharply -
Just like Your thought
Penetrating and true
Remains such to circle
And take away the fear
So that the cold could run away in fear
The circle is hanging again
And I will have to pass through it alone

Like a lonely horseman through the raging water,
And You suffer constantly
For as long as the last of us should last.

12.
I cried a little
At the news that He died, my Saint
And then I felt Him
As if I had just returned from one of our meetings,
Lord knows
What magnetic fields I have uncovered
To use them to spread out my life,
Who knows
How much turquoise water I have cried
He walked through
Those waters
To allay my exhaustion
Into a whole living sky
Where
He
My Saint
Remains to exist.

13.
I thought,
He may live a hundred years.

14.
The words are silent there
At the moment
Spoken on the death of My Saint.
The pictures are huge there,
These days,

To show
Like the most transparent mirrors
The humbleness of a human heart
Like great destinies
Carried away silently, like a great burden,
At midnight
On the eve of a memorial service,
He fried the fish
Boiled the wheat
Prepared himself
Without a word,
Silently
As He lived,
My Saint.

15.
No one tasted the fish
No one touched the wheat
He prepared them for us
And we prepared Him for the coffin.

16.
Blow away the winds of the sky
I shall learn what to seek
Behind the veil
Of all that was carried away with You.

17.
I don't believe it,
My Saint doesn't die.

Epilogue

Alone
Like a monk since the birth
Alone in His divine death
And then,
Alone again
But, since I found You
And, repeatedly, keep finding You,

Letka won't give birth any more.
Like an unbeliever, in my pain,
I intend to dig out Your grave
To see You at peace
To touch Your dead body
That didn't decay and is calm again,
Then
I gave up on it
Touched by the calmness that I seek
Like an echo
That You are alive
My thoughts are immeasurable
As is the love,
My friend,
I don't believe in death,
You said, I am not a God
And the silence knew it.
It follows me,
And then,
I am with You.

It's always like that.

You gave me the way
There are two of us on the road
Myself and the man in the garments of the colors of the
Autumn
We repeat:
A Vision
Look...
Then
Part
Then
View
L o o o o o o o o v e
Look
Part
Passed
Secretly
A man
Is waiting for
A look
I was shaken by a view
O
O
O
O
Insight
Into
A man
A man
Looks into me
Murmur
For You
MuRMur
O

Faithfully
After
That look
He said
All the murmur
Is gone
All
For us.

Since then
A cruel
And fragile thirst
For nonexistence in a thin night
Talks loudly to itself
Maybe talks of its debt-
Towards You
Who started a life
And spread out a yearning
In a single day,
So, a gentle squeeze
A fire
A scream
Screaming inside
In Your hug -
Oh, Beginning.

You are silent.

The road progressed
The train wheezed by
We touched the sky.

We say no more:
No, My Saint doesn't die.

(1997)

СВЕТА ПОЕТСКА РЕЧ ЗА СВЕТОСТА

Поемата *Осмиот ден* од Софија Грандаковска е востановување на светоста на речта за светоста на светлоста. Видена и сфатена како светлост, светоста е предмет на заумен копнеж на човекот. Копнежот е едновремено сон, жедба и мисла. Сон кој постои за да се сонува без престан. Жедба која се остварува себеси само додека копнее по нешто отсутно за да се поседува, а присутно за да се насетува и за да ги потхранува сно-виденијата и пред-чувствата. Мисла која спознава затоа што верува и затоа што љуби. Копнеење по заумното кое од преголема сила се преобразува во нешто друго: секогаш копнеж плус нешто друго. И токму тука, во тоа нешто от-повеќе, се зачнува поетскиот облик на поемата *Осмиот ден* од Софија Грандаковска, кој се вселува во просторот на имагинарното, спекулативното, метафизичкото - во осмиот ден, ден кој постои надвор од востановениот седмичен циклус, ден кој се спротивставува на востановениот стереотип за шест плус еден ден за време на коишто е сотворен светот, ден кој навестува бунт, личен грев, поетска чудотворност, барање излез од традицијата, од колективните верувања и заблуди, ден за поезија, ден за индивидуализација, ден за себе, ден за копнеење. Осмиот ден е *матрицата* на мудроста, осмиот ден е *матрица* на мудрост.

Поемата *Осмиот ден* од Софија Грандаковска е распрашување за молитвата - дали молитва, кому молитва, зошто молитва, мора ли молитва. Толку многу пат за да се откријат одговорите за молитвата не може а да не исцрта едно патување, едно особено искуство

на молитвење. Поемата е облик на молитва. Поемата е молитва. *Осмиот ден* е ден за ретки но можни препознавања на светоста. *Осмиот ден* е ден за покорување на тишината. *Осмиот ден* е ден за откровение на поетската моќ на речта, за моќта на речта, за речта просветлена од светоста на Виш(н)иот. *Осмиот ден* од Софија Грандаковска е опевање на сакралното и сакрализација на речта. Онаа реч која води кон Словото на постанокот, кон првото, осмото, бесконечното. *Осмиот ден* од Софија Грандаковска е проекција на симболиката на бесконечноста, на осмицата на бесконечноста во огледалото на поезијата. Речта е бесконечна. речта е копнеж по бесконечното. Тука започнува кругот на искушението и тука трае, бесконечно.

академик **Катица Ќулавкова**

A HOLY POETIC WORD ABOUT THE LIGHT

The *Eighth Day*, a poem by Sofija Grandakovska, establishes for us the holiness of the word on the sanctity of light. Perceived and understood as light, the holiness is a subject of irrational yearning for man.

That yearning is, at the same time, a dream, a wish, and a thought. A dream which exists only to be able to dream all the time. A wish that is self-fulfilling, for it desires something abstract enough not to be possessed, but also concrete enough to be sensed and to feed the visions and the premonitions. A thought that possesses the ability of comprehension because of its faith and its love. The pining for the irrational that is transformed by its great force into something new: always a yearning plus something else. It is there in that transreal that the poetic forms of The *Eighth Day* by Sofija Grandakovska are conceived, moving the realm of the imaginary, speculative and metaphysical - into the eighth day. Outside the established seven-day cycle, that day opposes the established stereotype of six plus one day in which the world was created; it is a premonition of a rebellion, a personal sin, poetic wonders, the search of a way out of the chains of tradition, collective beliefs and self-deceptions. It is a day for poetry, for the individual, a day for one's self, a day for contemplation and yearning. The eighth day is a *matrix* of wisdom, the eighth day is the *matrix* of wisdom.

The poem The *Eighth Day* by Sofija Grandakovska is an inquiry about prayer - should we pray, to whom we pray, why prayer, and do we have to? So much road covered to unearth the answers about prayer cannot but map a

quest, a peculiar prayer experience. The poem is a form of prayer. The poem is, indeed, a prayer. The eighth day is a day for rare, but nonetheless possible recognitions of sanctity. The *Eighth Day* is a day to subjugate ourselves to silence. The Eighth day is a day of revelation of the poetic power of the word, about the power of the word as it is, about the word enlightened by the holiness of the Almighty. The *Eighth Day* by Sofija Grandakovska is a hymn to the sacral and a sacralization of the word. The word that leads to the Genesis, to the first, the Eighth, the infinite. The *Eighth Day* by Sofija Grandakovska is a projection of the symbolism of the infinity, of the laid down Eighth that is the symbol of the infinity, as seen in the mirror of poetry. The Word is infinite, the word is a yearning for infinite. This is where the cycle of temptation starts, and this is where it goes on forever.

Professor **Katica Kulavkova**, Ph.d.,
Member of of the Macedonian Academy
of Sciences and Arts

Софија Грандаковска (1973) дипломира Општа и компаративна книжевност на Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје, каде ги завршува и своите постдипломски студии. Професионалната експертиза ја стекнува преку педагошка работа како професор по македонски јазик и литература и како асистент-соработник во Македонската Академија на Науките и Уметностите во одделението за литература и лингвистика. Предмет на нејзин научен интерес се компаративните истражувања во книжевната и ликовната семиотика и културното наследство. Редовно објавува теоретско-научни студии и книжевни критики, проза и поезија во македонската и странската периодика. Член е на Друштвото на компаративистика на Република Македонија и интернационалната асоцијација на компаративна литература (AILC/ILCA).

Добитник е на повеќе награди за литература: 13 Ноември на Град Скопје, II награда на светскиот ден за заштита на човековата средина, доделена од ССРHM, Човекот во 21 век и други.

Поемата *Осмиот ден* е нејзина прва поетска книга на македонски и англиски јазик.

Sofija Grandakovska (1973) has a B.A. in General and Comparative Literature from the University "Ss. Cyril and Methodius", Skopje, where she also finished her postgraduate studies. Her professional expertise ensues from her pedagogical work as a professor of Macedonian Language and Literature, as well as from her contributions as assistant associate at the Macedonian Academy of Sciences and Arts, Department for Literature and Linguistics. The subject of her scholarly interest is focused on comparative research in literary and visual arts semiotics and cultural heritage. She regularly publishes theoretical-scientific studies and reviews, prose, and poetry both in Macedonian and foreign periodicals. She is also a member of the Society for Comparative Studies in the Republic of Macedonia and the International Association for Comparative Literature (AILC/ILCA).

She is the winner of several distinguished awards for literature: 13th of November of the City of Skopje; II award at the World Day for Protection of Environment, presented by SSRNM, Man in the 21st Century, and others.

The poem *The Eighth Day* is her first book of poetry published in Macedonian and English language.